

Izlaganje predstavnika „Zeleni – Neretva“ Konjic Fondekovi susreti, Akademija nauka i umjetnosti, Sa

02 May 2007

Poštovana gospodo,

Osobito mi je zadovoljstvo i ast ponuda koju mi je dao g. Abadžić da Vam se izvan dnevnog reda u nekoliko minuta obratim. Dolazim iz Konjica grada na Neretvi i govorim u ime udruženja "Zeleni & Neretva". Iz grada iju geografiju iz temelja žele da promjene EP BiH i aktualna vlast s namjerom da definitivno presude rijeci Neretvi izgradnjom dviju brana i 24 mini hidroelektrane na njenim pritokama. Javnu tajnu o ponudi EP BiH razvijenim zemljama EU da svoje preuzete obaveze iz Kjota riješite pregraivanjem bosanskih rijeka obznanio je g. Ante Marković, roeni Konjic anin, donose i danajske darove rodnom gradu. Monstruozi plan energetskog lobija da uništite Neretvu od izvora do ispod Mostara izgradnjom 10 brana, star 50 godina, još je aktualan. U ovoj istoj dvorani barem dva puta od ukupno deset naukih skupova iskazali smo otpor izgradnji HE Konjic i zahtijevali odustajanje od tog monstruoznog neekološkog projekta. Argumente koje smo prezentirali o svim aspektima ove bezdušne brane, o vrhuncu ekoloških i društvenih uticaja te o sigurnosnim rizicima niko nije osporio. Naprotiv, sva bosanska pamet, ali i svijet prepoznala je u tom projektu sve negativne posljedice i štete po ljude i prirodu koje bi nastale realizacijom projekta.

Ni projektant ni investitor ih nisu mogli osporiti jer smo argumentaciju crpili upravo iz dokumentacije tog projekta. Vršenje radova na elektrane, te sužene mogući nastojanja za veće izmjene nisu dozvolili autoru projekta da ga prilagodi potrebama ljudi i prirode. U ovom kratkom obraćanju ne možemo elaborirati sve karakteristike te HE, te sve štetne posljedice koje bi ostale ukoliko bi se, ne daj Bože izgradila. Bili smo ubjeđeni da se taj projekat stavio ad acta. Ne samo zbog ukazivanja na posljedice koje bi ostavio. Nego i iz zakonsko-pravnih razloga. Prvo zato što općinsko vijeće Konjic nije usvojilo Prostorni plan posebnog područja HE Konjic, a bez te odluke nema izgradnje, a drugo da je 2000. g. istekla važnost i zakonska pravosnažnost Prostornog plana SRBiH donešenog davne 1981. g. na kome se temeljio legalitet za izgradnju ove i još 43 HE izvan BiH. I kada je krenuo ponovo razvoj područja koje je trebalo biti potopljeno i koji je bio pod embargom pune 22 godine, kada su mještani sela Džajići, Spiljani i Glavati evo ponovo pošli graditi razrušene domove, praviti puteve i vodovode, telefonske linije, pa nedavno izgradili i džamiju u Spiljanima HE Konjic se ponovo pojavila u ponudi EP BiH. Naopeljuje se investitor je, o čemu u saradnji sa vlastima, u trajno nudio komunjama sa zapada i ovu i još četiri HE baš kao da im je Bogom dato pravo raspolaganja ovim prostorom za vječnost. Ponudom za izgradnju HE Konjicine se za normalan svijet bar tri nespojive stvari:

1. Na istom prostoru odvijaju se dvije aktivnosti koje se međusobno isključuju: - po preporuci komisije UNESCO & podršku EU pokrene se aktivnost za proglašenje ovih prostora N.P. - aktualizira se izgradnja HE Konjic koja bi brana potopila kanjone Neretve i Rakitnice koji treba da čine dušu i srce tog N.P.

2. Na istom mjestu općina Konjic ali i Federacija razvijaju aktivnosti i vide perspektivu u turizmu. A turizam i brane ne idu skupa. Proteklo ljeto i prazno Jablaničko jezero to potvrđuju,

3. Usvojenim eko zakonima promoviraju se visoki evropski standardi u demokraciji i javnosti rada u svim fazama donošenja odluka kada su u pitanju investicioni projekti visokog ekološkog rizika. Istovremeno te iste vlasti koje su usvojile tu politiku javnosti rada tajno pregovaraju upravo o realizaciji takvih projekata. Nije slučajno ni vrijeme dolaska g. Markovića kao ni paket koji nam donosi. U tekućem ekonomskom trenutku sa visokim socijalnim tenzijama plodno je tlo da se projekti proguraju. Nije vrijeme ni za ekonomsko-financijske, sociološke, ekološke i druge studije posljedica da bi se realizovali ovi projekti. I pored svega ne smijemo odstupiti. Moramo na primjerima Italije, Austrije, Slovenije argumentovano dokazivati da su koristi jednog prostora visoke prirodne vrijednosti dugoročno mnogo veće nego trajne devastacije istog u ime kratkoročnih finansijskih rezultata. Naš otpor nema šansi za uspjeh ne budemo li se bolje organizovali i proirili izvan ekoloških organizacija. Izvještajem Svjetske komisije za brane dokazano je da visoke brane donose višestruke štete nego koristi. Finansijski rezultati se dobijaju nepriznavanjem ili minimiziranjem tkz. vanjskih troškova a to su upravo nepriznati troškovi ekologije i afektiranog lokalnog stanovništva. Zašto se o ovome naša ekonomska pamet ne oglasi? Praksa rezervacije prostora za HE i zabrana svake gradnje i razvoja na tom području i poslije isticanja prostornog plana je upitna. U taj problem treba uključiti vrsne pravnike. U našem eko pokretu moramo iskazati jedinstva i solidarnosti. Prirodne vrijednosti naše Bosne ne štite se samo brigom o svojoj avliji. Zaljubljenost u slapove samo svoje rijeke bez apela za zaštitu Neretve nije univerzalna vrijednost. Jer na Neretvi se danas brani i Una. Neman zvana "energetski lobi" je duboko ukorijenjena u BiH i nema merhameta niti prema i jednoj tekućici tj oni rijeke vide isključivo kroz prizmu kilovata. U saveznike moramo uključiti i hiljade onih koji su posljednje tri godine prošli kanjonima Neretve i Rakitnice i ostali bez daha pred tim darom prirode. Ne trebamo imati iluzije da će nam se svi takvi pridružiti. Italijani smo u knjigama utisaka iskreno oduševljenije raftinga i arima prirode i Neretvine istote. Ne vidjeh da se za ovih sedam dana oglasiše u novinama za zaštitu rijeke. Čak su kanjonom proputovale kompletne redakcije njihovih sedmi listova. Ali ni glasa, ni apela za spas rijeke u njihovim magazinima. Kanjonom su prošli i oni koji su

primili g. Markovi a i rekli: "Realizacijom ovih projekata bi emo najve i izvoznici struje na Balkanu". Jer ovjek u kanjonu i ovjek na funkciji nije isto. To je fenomen homo duplex-a. Voda za energiju ili energija za vodu nije više u svijetu hamletovska dilema. Kod nas se ta dilema još i ne postavlja. Novembar 2003.